

Споразум из Фиренце испуњава обећање контроле наоружања

Peter Konstanty и Emil Schreiber

Значај "Споразума о подрегионалној контроли наоружања" за Босну и Херцеговину и њене сусједи можда није очигледан већини људи, али недавно окупљање око 50 високих званичника, ради обиљежавања десетогодишњице, не оставља никакву сумњу о даљњем и широком утицају овог Споразума на мир и стабилност у региону.

Споразум је израђен према Споразуму о конвенционалним снагама у Европи, а произишао је из Члана IV, Анекса 1-Б Дејтонског мировног споразума из 1995. године. Споразум је потписан 14. јуна 1996. године у Фиренци, Италија, након више од пет мјесеци преговора под покровитељством ОЕБС-а.

Циљ је био пронаћи баланс између оружаних снага држава чланица, које покривају територије Босне и Херцеговине, Хрватске и тадашње Федералне Републике Југославије (сада Република Србија) путем:

- одређивања ограничења за пет категорија конвенционалног наоружања;
- смањења наоружања до договорених ограничења;
- годишње размјене информација и обавјештења; и
- верификације поштивања одредби Споразума путем инспекцијског режима.

Стране и њихови међународни партнери су на састанку у Фиренци 13. и 14. јуна 2006. године имали разлога за задовољство приликом осврта на импресиван напредак постигнут у протеклој деценији у оквиру овог Споразума.

У првих 16 мјесеци, Стране су биле у стању да испуне своје обавезе, уништавајући око 6580 оружаних система у распону од минобацача калибра 82мм до борбених тенкова, јуришних хеликоптера и борбених авиона. Стране су на добровољној основи смањиле наоружање за додатних 2200 система до сада.

Од када је Споразум ступио на снагу, 557 инспекција је верификовало да Стране поштују Споразум. 848 асистената из око 30 држава учесница ОЕБС-а је учествовало у инспекцијама испред ОЕБС-а, а што је координирано од стране Личног представника предсједавајућег за Члан IV, са сједиштем у Бечу. Као резултат смањења наоружања, као и текућих процеса реформе које су подuzeле државе, Стране по Члану IV, број јединица које би биле предмет

инспекција се значајно смањило – од 350 у 1997. години на 106 у 2006. години.

„Ове резултате је било могуће постићи због крајње спремности, сарадње и пуног уважавања које су показале све Стране Споразума“, изјавио је пред узвишеном скупом италијански бригадни генерал Claudio Sampaolo, Лични представник од јула 2004. године. „Ваша присутност овдје је доказ да се свака криза може мирно и дипломатски ријешити и да, чак и након рата, увијек постоје могућности за добру сарадњу и партнерство.“

Генерал је одао почаст својим претходницима – Амбасадору Vigeik Eide (1996.–1997. год.), генералу Carlo Jean (1998.–2001. год.) и генералу Claudio Zappulla (2001.–2004. год.). Амбасадор Eide и генерал Zappulla који су били присутни су изнијели властите осврте на овај историјски процес. Најскорија прекретница је достигнута у марту 2006. године када је Босна и Херцеговина почела проводити Члан IV као једна Страна Споразума са једном верификацијом агенцијом на државном нивоу.

Такође, овај скуп, којем је Италија била домаћин, служио је и као 5. у низу великих конференција које су одржане ради прегледа испуњавања обавеза по Члану IV, као и 35. састанак Подрегионалне консултативне комисије, тијела које надгледа Споразум о контроли наоружања.

„Најбољи доказ оправданости покретања и provedбе Споразума јесте ниво постигнутих односа међу Странама“ - изјавиле су три Стране у Финалном документу на крају Конференције за преглед. Стране су изразиле своју спремност да наставе јачање добросусједских односа и регионалне сарадње – као битних предуслова њиховој Евро–атлантској интеграцији.

Сви су се сложили да је Члан IV Споразума „живи“ документ који ће наставити да се прилагођава промјенама унутар држава, Страна Споразума, до оног дана када би оне коначно биле уврштене у шири, напреднији режим контроле наоружања.

Потпуковник (у пензији) Peter Konstanty је аналитичар података потпуковник Emil Schreiber је штабни официр операција у канцеларији Личног представника предсједавајућег за Члан IV.
